

TEMAGUDSTJENESTE MED NATTVERD

2.s. i faste

MILJØ, FORBRUK OG RETTFERD

Fjellhamar kirke 4. mars 2012

Lukas 7,36-50

PREKEN

1. BIBELTEKSTEN

Lukas 7,36-50

36 En av fariseerne innbød Jesus til å spise hos seg, og han gikk inn i fariseerens hus og tok plass ved bordet. 37 Nå var det en kvinne der i byen som levde et syndefullt liv. Da hun fikk vite at Jesus lå til bords i fariseerens hus, kom hun dit med en alabastkrukke med fin salve. 38 Hun stilte seg bak Jesus, nede ved føttene, og gråt. Så begynte hun å fukte føttene hans med tårene og tørket dem med håret sitt. Hun kysset føttene hans og smurte dem med salven. 39 Da fariseeren som hadde innbudt ham, så det, tenkte han med seg selv: «Var denne mannen en profet, ville han vite hva slags kvinne det er som rører ved ham, at hun fører et syndefullt liv.»

40 Da tok Jesus til orde. «Simon», sa han til fariseeren, «jeg har noe å si deg.» «Si det, mester», svarte han. 41 Jesus sa: «To menn hadde gjeld hos en pengeutlåner. Den ene skyldte fem hundre denarer, den andre femti. 42 Men da de ikke hadde noe å betale med, etterga han dem begge gjelden. Hvem av dem vil da holde mest av ham?» 43 Simon svarte: «Den han etterga mest, tenker jeg.» «Du har rett», sa Jesus. 44 Så vendte han seg mot kvinnen og sa til Simon: «Ser du denne kvinnen? Jeg kom inn i ditt hus; du ga meg ikke vann til føttene mine, men hun fuktet dem med tårer og tørket dem med håret sitt. 45 Du ga meg ikke noe velkomstkys, men helt fra jeg kom, har hun ikke holdt opp med å kysse føttene mine. 46 Du salvet ikke hodet mitt med olje, men hun smurte føttene mine med den fineste salve. 47 Derfor sier jeg deg: Hennes mange synder er tilgitt, derfor har hun vist stor kjærlighet. Men den som får lite tilgitt, elsker lite.» 48 Så sa han til kvinnen: «Syndene dine er tilgitt.» 49 Da begynte de andre gjestene å spørre seg selv: «Hvem er han, som til og med tilgir synder?» 50 Men Jesus sa til kvinnen: «Din tro har frelst deg. Gå i fred!»

2. JEG LIGNER PÅ SIMON FARISEEREN

Dette har vel alltid vært en av mine favorittfortellinger om Jesus. Som har grepet meg og begeistret meg, og er en sterk tekst om hva det vil si å følge Jesus. Om tilgivelse og kjærlighet vakkert fortalt gjennom en uglesett kvinne som blir det store forbildet. Det slo meg når jeg forberedte meg denne gangen, at denne teksten rører meg fordi den beskriver det jeg ønsker å være, men i så liten grad er. En hengiven etterfølger av Jesus, en dypt takknemlig tilgitt synder som elsker mye. Jeg ligner tvert imot så utrolig mye mer på fariseeren Simon. Og det gjelder minst like mye i dag, etter å ha lest og vært berørt av historien mange ganger i over 25 år.

Rent ytre sett er jeg som prest en religiøs leder slik som Simon som var fariseer. Men det ligger nok mer i at vi kanskje er litt samme type. Jeg tok sammen med staben en personlighetstest nylig. Myer Briggs personlighetstest. Der blir det klart at jeg er en tenker. Ikke ufølsom, men jeg er mer analytisk og tenkende i møte med livet og mennesker. En høy akademisk utdannelse bidrar også her tenker jeg. Ikke så ulikt Simon, vil jeg anta.

Men kanskje enda viktigere og dypere så kan jeg se for meg at Simon og jeg kan ha blitt støpt i samme form i oppveksten. Med bakgrunn i et kjærlig, trygt og godt moralsk hjem. Med en tydelig tro og mye idealisme, gode holdninger og verdier som jeg i stor grad etterlever. Jeg har i veldig stor grad holdt budene som den rike unge mannen. Joda, jeg kan min teologi om at vi er alle syndere, og om Jesus sterke advarsler mot selvrettferdighet. Men er jeg en som er gjennomrystet av en erfaring av en ufattelige ufortjent tilgivelse og derfor elsker mye? Nei, så mye jeg enn måtte ønske det så er det nok heller nærmere sannheten at jeg har fått lite tilgitt og elsker lite.

Jeg ville oppførte meg som Simon, ikke som kvinnen, i møtet med Jesus. Høflig, tenkende og passe avstand. Ikke med kvinnens sterke følelser og høyst upassende oppførsel. Jeg oppfører meg som Simon og ikke som kvinnen i dag. Jo, da. En Myer Briggs-test hadde sikkert vist at hun var et følelsesstyrt menneske, og Simon en tenker, analytisk. De gjorde det som var naturlig for deres personlighetstype. Men Guds vilje – å elske mye, å vise mye kjærlighet – vises ikke av en kjølig, skeptisk, analytisk, lærd og høyt aktet Simon, men av en personlig berørt, tilgitt, overgitt handlende løsaktig og uglesett kvinne.

Det kan overføres til dagens tema. Å elske mye, vise kjærlighet og bry seg om min neste med tanke på miljø, forbruk og rettferdighet i en stor sammensatt verden. Jeg er i praksis økonomisk sikret for resten av livet i verdens rikeste land. Jeg er opptatt av og bruker tiden på familien min, jobben og Fjellhamar menighet, gode venner, å få trent godt til Birken og ellers være godt orientert og opplyst. Blant annet om dagens tema som jeg ønsker skal være viktig for meg og prege livet mitt. Men jeg er ikke merket på verken sjel eller kropp av verdens nød og urettferdighet. Den er på en passende kjølig avstand som innimellom engasjerer idealismen og verdiene mine. Også her ligner jeg på Simon. Lite merket og som følgelig elsker lite og handler begrenset.

3. OGSÅ JEG KAN BETY EN FORSKJELL

Men hvis det ikke er meg, som er gjennomrystet av tilgivelsen og oppreisningens enorme glede, som ikke er merket verken på sjel eller kropp av urettferdighet, undertrykkelse og materiell nød. Og hvis det er meg som er en mer kjølig tenkende og anstendig mann som har fått lite tilgitt og elsker lite, så vil jeg likevel være med. Jeg vil likevel være med i følge bak Jesus. Jeg vil likevel være med å vise kjærlighet. Jeg vil prøve å elske og bry meg så mye jeg greier. Om det enn springer mer ut av en rasjonell idealisme og god kristen oppdragelse. Om jeg mangler den dype berøringen, den spontane kraften til å gå den ekstra mila, så vil jeg i hvert fall gå den første og avtalte mila fordi jeg vet det er godt og rett.

For det er ikke bare de som bryter alle bånd og reiser ut og starter barnehjem for foreldreløse gatebarn som kan bidra med noe som nytter. Også jeg, som ligner Simon, og som lever tilfreds og bekvemt i verdens rikeste land. Det nytter, jeg kan være med å bety en forskjell. Du kan være med å bety en forskjell. Og slår vi pjaltenes våre sammen så kan vi sammen virkelig være med å bety en forskjell.

La oss ta de tre honnørordene i dagens temagudstjeneste – miljø, forbruk og rettferd.

MILJØ

Bakgrunnsbildet er ikke så lett å være skråsikker på. Hvor truet er vår jord av klimaendringer og forurensning? Er klimaendringene vi ser menneskeskapte eller naturens gang, og evt hvor store skader vil dette gi for skaperverket og kommende generasjoner? Men å si at ingenting er menneskeskapt, er på tvers av hva jeg forstår et stadig større flertall av forskere enes om. Det er, med de mulige konsekvensene det kan medføre, et stort ansvar å bære. Jeg kan ikke skjønne annet enn at vi i denne situasjonen må være føre var.

Vi i Norge er i verdenstoppen i energiforbruk og reising. Det nytter når vi hver for oss på ulike måter reduserer energibruken i hjem og på jobb, når vi lar bilen stå litt oftere til fordel for beina, sykkel eller kollektivt. Det nytter når vi som her i dag gir penger til Regnskogfondets arbeid for å bevare

jordklodens livsviktige grønne lungene. Når vi støtter opp om underskriftskampanjer og medlemskap i ulike naturorganisasjoner gir de støtte og ryggdekning til å kjempe frem og påvirke politikere og næringsliv. Det nytter når vi med vår stemmeseddel og andre måter forteller politikere at vil ha miljøvennlige løsninger som kollektivsatsninger, og mer fornybar energi.

FORBRUK

Bakgrunnsbildet her er egentlig enkelt. Vår livsstil og vårt forbruk i vesten tåler ikke vår felles jordklode og dens råvarer om den kopieres av resten av verden. Det merkes så det holder når de folkerike landene Kina, India og Brasil er i en rivende økonomisk utvikling. De vil også spise bakevarer og mye kjøtt, kjøre bil, ha mange klær og sko, og å reise mer.

Det nytter når du og jeg i hvert fall ikke øker forbruket vårt mer enn det vi har i dag. Og sier – det er bra nok nå. Og kan vi på ulike måter på noen områder leve enklere, klarer oss med litt mindre, så bidrar vi utrolig mye. Det blir jo da et eksempel for andre rundt oss om at det er mulig å snu en utvikling som virker helt låst.

RETTFERDIGHET

Bakgrunnsbildet er tydelig nok om enn sammensatt. Forskjellen mellom rike og fattige øker, godene er utrolig ujevnt og urettferdig fordelt. Både mellom nasjoner og innenfor nasjoner. Samtidig raser det en mengde økonomiske, etniske og religiøse konflikter og kriger i vår verden.

Det nytter når vi i dag blir med KN og protesterer på skatteunndragelse i Tanzania. U-landsgjeld ble meg bekjent slettet etter blant annet press fra lignende kampanjer. Det nytter når Elsa Weihe i tre måneder reiser til Israel med KNs ledsagerprogram. Det vil Elsa fortelle mer om mandag 26. mars her i kirken. Dagen etter, tirsdag 27. mars trengs du og jeg i fasteaksjonen. Det nytter når du og jeg bruker et par-tre timer for å samle inn penger til de som lider. Det nytter når fasteaksjonen her i menigheten samler inn opp i mot 40-50 000 og på landsbasis flere titalls-millioer. Det nytter når vi med vårt medlemskap gir nødhjelp og menneskerettighetsorganisasjoner handlekraft på våre vegne.

Det nytter. Selv for en kjølig analytisk Simon-fariseer-type som meg. Jeg vil være med. Det nytter når jeg gjør mine rasjonelt og samvittighetslettende bidrag, når jeg sammen med deg og mange andre støtter opp om organisasjoner, deltar på underskriftskampanjer, demonstrasjonstog og samler inn eller gir penger. Det nytter.

Og det er utrolig viktig for den eller de som mottar hjelpen eller støtten vi gir. De lever sannsynligvis langt unna oss og vi vil aldri møte de og knapt vite om dem. Men har du fått en frisk geit, et år med skolegang med bøker til, en ny brønn, fått opphevet en dødsdom pga konvertering, fått et lokalt lite sykehus som kan vaksinere deg, eller kanskje unngått tørke og flom, så vet de at det nytter.

4. Å SE MENNESKET BAK

Her ligger utfordringer for Simon og for meg. Hva ser Simon når denne løsaktige kvinnen kommer inn og oppfører seg så upassende? En uren skamplett som sprer umoral og ødelegger det aktverdige fellesskapet? Eller et unikt verdifullt kjempende menneske som vil gjøre opp og begynne på nytt? Hva ser vi når vi på ulike måter konfronteres med miljø, forbruk og rettferds mange store utfordringer og saker? Ser vi de mange unike verdifulle kjempende menneskene bak det hele?

For vi vet at de som rammes hardest av klimaendringer som våtere og varmere vær, er de fattige. Det er de som taper kampen om maten når avlingene rammes og prisene stiger, det er de som ikke kan flytte når huset raser sammen, som ikke har forsikring eller en fungerende stat som gir dem en ny start. Den viktigste grunnen til grønn innsats er våre fattige hardt rammede søsken.

Det er her slaget står, ikke minst for en kjølig analytisk Simon-type som meg. Å se mennesket bak. Det handler om mennesker. Som deg og meg. Om unike verdifulle enkeltmennesker. Og deres livsmuligheter. Ser jeg det? Hvis jeg gjør det så kan det bli litt lettere å elske mer selv om jeg ikke er merket dypt i verken sjel eller kropp av verdens nød.

Sånn ser heldigvis Gud på meg, selv om jeg ligner veldig på Simon. Som et unikt verdifullt menneske. Som han har tilgivelse og masse kjærighet til. Og kanskje kan Jesus gradvis berøre meg mer så jeg i blir merket i sjel og kropp av hans tilgivelse og kjærighet, så jeg ser hvor mye tilgivelse jeg trenger og hvor mye jeg har takke for så jeg kan elske enda mer. Vi skal snart feire nattverd. Det er et godt sted å begynne.